

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

19. detsember 2013*

Eelotsusetaotlus — Riigiabi — Mõisted „riigipoolne sekkumine” või „riigi ressursside kaudu sekkumine” — Tuuleenergiast toodetud elektrienergia — Kohustus osta turuhinnast kõrgema hinnaga — Täies ulatuses hüvitamine — Elektrienergia lõpptarbijatelt võetavad tasud

Kohtuasjas C-262/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil d'État (Prantsusmaa) 15. mai 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 29. mail 2012, menetluses

Association Vent De Colère! Fédération nationale,

Alain Bruguier,

Jean-Pierre Le Gorgeu,

Marie-Christine Piot,

Eric Errec,

Didier Wirth,

Daniel Steinbach,

Sabine Servan-Schreiber,

Philippe Rusch,

Pierre Recher,

Jean-Louis Moret,

Didier Jocteur Monrozier

versus

Ministre de l'Écologie, du Développement durable, des Transports et du Logement,

Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie,

menetluses osales:

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Syndicat des énergies renouvelables,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud J. L. da Cruz Vilaça (ettekandja), G. Arestis, J.-C. Bonichot ja A. Arabadjiev,

kohtujurist: N. Jääskinen,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 24. aprilli 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Association Vent De Colère! Fédération nationale, esindajad: advokaadid A. Marlange ja M. Le Berre,
- Syndicat des énergies renouvelables, esindajad: advokaadid F. Thiriez ja T. Lyon-Caen,
- Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues, J. Gstalter ja J. Rossi,
- Kreeka valitsus, esindajad: I. Pouli ja K. Boskovits,
- Euroopa Komisjon, esindajad: T. Maxian Rusche, E. Gippini Fournier, K. Herrmann ja P. Němečková,

olles 11. juuli 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab EÜ artikli 87 lõike 1 (nüüd ELTL artikli 107 lõige 1) tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, milles Association Vent De Colère! Fédération nationale ning 11 füüsilist isikut esitasid kaebuse kahe ministri, nimelt ministre de l'Écologie, de l'Énergie, du Développement durable et de l'Aménagement du territoire (keskkonna-, energeetika-, säästva arengu ja asulaplaneerimise minister) ning ministre de l'Économie, de l'Industrie et de l'Emploi (majandus-, tööstus- ja tööhõiveminister), 17. novembri 2008. aasta määruse peale, millega kehtestatakse tingimused tuuleenergiat kasutavates rajatistes toodetava elektrienergia ostmiseks (*Journal Officiel de la République Française*, edaspidi „*JORF*”, 13.12.2008, lk 19032), ning samade ministrite 23. detsembri 2008. aasta määruse peale, millega täiendatakse 17. novembri 2008. aasta määrust (*JORF*, 28.12.2008, lk 20310, edaspidi „vaidlusalused määrused”).

Õiguslik raamistik

Prantsuse õigus

- 3 10. veebruari 2000. aasta avalik-õiguslike elektriteenuste kaasajastamise ja arendamise seaduse nr 2000-108 (*JORF*, 11.02.2000, lk 2143), mida on muudetud 7. detsembri 2006. aasta energiaspektori seadusega nr 2006-1537 (*JORF*, 8.12.2006, lk 18531; edaspidi „seadus nr 2000-108”) artiklis 5 on ette nähtud:

„I. – Elektriettevõtjatele pandud avaliku teenuse osutamisega seotud kulud hüvitatakse täies ulatuses. Need kulud hõlmavad:

a) Elektrienergia tootmisega seotud kulud:

- 1° Lisakulud, mis tekivad – vajaduse korral – artiklite 8 ja 10 sätete rakendamisest võrreldes Électricité de France [SA (EDF) (edaspidi „Électricité de France”)] kokkuhoitud kuludega või vajaduse korral eespool viidatud 8. aprilli 1946. aasta seaduse nr 46-628 [elektri ja gaasi riigistamise kohta (*JORF*, 9.4.1946, lk 2651)] artiklis 23 mainitud asjaomaste mitteriiklike jaotusettevõtjate kokkuhoitud kuludega. Kokkuhoitud kulud arvutatakse võrreldes elektrienergia turuhinnaga või mitteriiklike jaotusettevõtjate puhul võrreldes artiklis 4 mainitud võõrandamishindadega proportsionaalselt selle hinnaga omandatud elektrienergia kogusele nende tarnete kogumahust, millest on maha arvatud eespool viidatud artiklite 8 ja 10 alusel omandatud kogused. Nende samade kokkuhoitud kulude alusel määratakse kindlaks hüvitamisele kuuluvad lisakulud, kui asjaomaseid rajatisi käitavad Électricité de France või mitteriiklikud jaotusettevõtjad. Kui lepingud sõlmitakse elektrienergia müümiseks, mis on toodetud Prantsusmaa mandriosa võrguga ühendamata piirkonnas asuvas tootmisrajatises, siis arvutatakse lisakulud võrreldes selle kogusega, milles elektrienergiat toodetakse reguleeritud müügihinnaga;

[...]

Need kulud arvutatakse välja raamatupidamisaruande alusel, mida kulusid kandvad ettevõtjad peavad. Seda raamatupidamisaruannet, mida peetakse Commission de régulation de l'énergie [elektriturgu reguleeriv komisjon] poolt kindlaks määratud eeskirjade alusel, kontrollib audiitor neid kulusid kandvate ettevõtjate kulul või riigitulundusasutuse korral riiklik raamatupidaja. [...]. Energeetika eest vastutav minister määrab igal aastal Commission de régulation de l'énergie ettepaneku alusel kindlaks kulude suuruse.

Kulude hüvitamine ettevõtjatele, kes neid kannavad, tagatakse riigi territooriumil elavatel elektrienergia lõpptarbijatelt võetavate tasude kaudu.

Eespool mainitud tasude suurus arvutatakse *pro rata* tarbitud elektrienergia koguse alusel. [...].

Artikli 22 I punkti esimeses lõigus mainitud lõpptarbijate poolt maksmisele kuuluv tasu tarbimispaiga kohta ei tohi ületada 500 000 eurot. Sama ülemmäära kohaldatakse artikli 22 I punkti teises lõigus mainitud ettevõtjatelt riigi territooriumil tarbitud veeelektri eest võetavate tasude suhtes ning artikli 22 II punkti neljandas lõigus mainitud ettevõtjatelt elektrienergia ühendatud võrgus elektrienergia tarnekohast allavoolu tarbitud elektrienergia eest võetavate tasude suhtes.

Iga kilovatt-tunni suhtes kohaldatav tasu arvutatakse nii, et tasud kataksid kõik punktides a ja b osutatud kulud, allpool mainitud Caisse des dépôts et consignations'i [deposiitide ja hoiuste kassa] halduskulud ning riikliku elektrienergia vahendaja eelarve. Energeetika eest vastutav minister määrab

igal aastal Commission de régulation de l'énergie ettepaneku alusel kindlaks selle tasu suuruse. Iga-aastase tasu suurust, mis on antud aasta kohta kindlaks määratud, kohaldatakse ka järgmistel eelarveaastatel, kui viimati nimetatud aasta kohta ei ole uut määrust jõustunud.

[...]

Lõplikelt vabatarbijatelt, kes on kasutanud artikli 22 III punktis sätestatud õigusi ja kellele tarnitakse elektrit avaliku elektrienergia transpordi- või jaotusvõrgu kaudu, nõuavad tasu sisse ettevõtjad, kes vastutavad selle võrgu haldamise eest, millega need tarbijad on liitunud, kehtestades võrgu kasutamise tasule täiendava lõivu. [...] Tegelikult sissenõutud tasud makstakse avaliku teenuse osutamisega seotud kulusid kandvatele ettevõtjatele välja Caisse des dépôts et consignationsi vahendusel.

[...] Caisse des dépôts et consignations maksab neli korda aastas kogutud summad välja ettevõtjatele, kes kannavad punktide a ja b alapunktides 1 ja 2° osutatud kulusid. Iga aasta 1. jaanuaril maksab Caisse des dépôts et consignations riiklikule elektrienergia vahendajale summa, mis vastab viimase eelarve suurusele.

Caisse des dépôts et consignations kajastab need erinevad tehingud erikontol. Caisse des dépôts et consignationsi halduskulud määravad igal aastal kindlaks majanduse ja energeetika eest vastutavad ministrid.

Ilma et see piiraks artiklis 41 ette nähtud karistuste kohaldamist, saadab Commission de régulation de l'énergie tasu maksmata jätmise korral või mittetäieliku maksmise korral tasumistähtajast kahe kuu jooksul meeldetuletuskirja koos viivistasu nõudega, mille määraks on kehtestatud 10% maksmisele kuuluvalt tasu summalt.

[...]

Kui kogutud tasude summa ei vasta selle aasta kohta ette nähtud kulude suurusele, muudetakse järgmisel aastal viimati nimetatud aasta eest tasumisele kuuluvaid tasusid. Kui tasumisele kuuluvaid summasid ei nõuta aasta jooksul sisse, lisatakse need järgmise aasta kulude summale.

Commission de régulation de l'énergie hindab igal aastal oma aastaaruandes käesolevas I punktis osutatud elektrienergia avaliku teenuse osutamisega seotud kulude korra toimimist.

[...]

III. –

Energeetika eest vastutav minister määrab maksukohuslase poolt eespool [...] I punktis osutatud tasu maksmata jätmise korral halduskaristuse vastavalt käesoleva seaduse artiklis 41 ette nähtud tingimustele.

IV. –

Üksikasjalikud eeskirjad käesoleva artikli rakendamiseks nähakse ette Conseil d'État' dekreetidega.”

4 Seaduse nr 2000-108 artiklis 10 on sätestatud:

„Võttes arvesse vajadust tagada võrkude tõrgeteta toimimine, peavad Électricité de France ja eespool mainitud 8. aprilli 1946. aasta seaduse nr 46-628 artiklis 23 osutatud mitteriiklikud müüjad – nende õigusaktidest tuleneva eesmärgi alusel ja kui nende poolt kasutatavad tootmisrajatised on ühendatud avalikku jaotusvõrku – sõlmima juhul, kui huvitatud tootjad seda taotlevad, lepingu elektrienergia ostmiseks, mida toodavad riigi territooriumil:

[...]

2 ° Taastuenergiat kasutavad rajatised, välja arvatud Prantsusmaa mandriosa võrkudega ühendatud piirkondades paiknevad tuuleenergiat kasutavad rajatised, või rajatised, mis rakendavad energiatõhususe vallas selliseid tulemuslikke tehnoloogiaid, nagu koostootmine. Conseil d'État' dekreediga määratakse kindlaks selliste elektrienergia tootmisrajatiste võimsuse ülempiir, mille suhtes ostukohustus kehtib. Need ülempiirid, mis ei või ületada 12 megavatti, määratakse kindlaks iga rajatise kategooria kohta, kelle suhtes tootmiskohas ostukohustus kehtib. [...]

[...]

3 ° Tuuleenergiat kasutavad elektrienergia tootmisrajatised, mis paiknevad artiklis 10-1 sätestatud tingimuste alusel määratletud tuuleenergia arenduspiirkonnas;

[...] Dekreedis täpsustatakse tootjate suhtes, kellel on õigus kasutada ostukohustust, kehtestatud kohustused ning tingimused, mille alusel määravad majanduse ja energeetika eest vastutavad ministrid, pärast Commission de régulation de l'énergie arvamuse saamist, kindlaks sel viisil toodetud elektrienergia ostutingimused. Et säilitada 9. augusti 2004. aasta seaduse nr 2004-803 (avalik-õiguslike elektri- ja gaasiteenuste ning elektri- ja gaasisektori ettevõtjate kohta) avaldamise päeval kehtivad ostukohustuse lepingud, on rajatiste puhul, millel suhtes kehtib ostukohustus käesoleva artikli või eelnevalt kehtinud seaduse artikli 50 alusel, õigus sõlmida ostukohustuse leping ainult ühel korral.

Électricité de France'i või eespool viidatud mitteriiklike jaotusettevõtjate käitatud elektrienergia tootmisrajatiste võimalikud lisakulud, mis kuuluvad käesoleva artikli kohaldamisalasse, hüvitatakse artikli 5 I punktis ette nähtud tingimustel.

[...]

Sellest tulenevad võimalikud lisakulud hüvitatakse artikli 5 I punktis ette nähtud tingimustel.

[...]”.

5 10. mai 2001. aasta dekree di nr 2001-410, mis käsitleb ostutingimusi elektrienergia puhul, mille on tootnud tootjad, kellel on õigus ostukohustusele (muudetud) (*JORF*, 12.5.2001, lk 7543), artikli 8 punkt 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Rajatistes, mille puhul on õigus kasutada 10. veebruari 2000. aasta seaduse [...] artiklis 10 ette nähtud ostukohustust, toodetud elektrienergia ostutingimused määratakse kindlaks majanduse ja energeetika eest vastutavate ministrite määrustega, pärast Conseil supérieur de l'électricité et du gaz'i [elektri- ja gaasinõukogu] ja Commission de régulation de l'électricité arvamuste saamist. Nendes ostutingimustes täpsustatakse eelkoige:

[...]

2 ° elektrienergia ostuhinnad”.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 6 Vaidlusaluste määrustega kehtestasid keskkonna-, energeetika-, säästva arengu ja asulaplaneerimise minister ning majandus-, tööstus- ja tööhõiveminister tingimused tuuleenergiat kasutavates rajatistes toodetava elektrienergia ostmiseks.
- 7 Seejärel esitasid Association Vent de colère ! Fédération nationale ja 11 ülejäänud kaebajat nende määruste suhtes Conseil d'État'le tühistamiskaebuse.

- 8 Kaebajad väitsid eelkõige, et nimetatud määrustega on ette nähtud riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- 9 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul võib tuuleenergiat kasutavate tootmisrajatiste toodetud elektrienergia ostmist kõrgema hinnaga kui turuhind käsitleda eelisena, mis võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ja mõjutada konkurentsi.
- 10 Mis puudutab riigipoolse sekkumise või riigi ressursside kaudu sekkumise kriteeriumi, siis meenutab Conseil d'État, et ühes 21. mai 2003. aasta otsuses kohaldas ta 13. märtsi 2001. aasta otsust kohtuasjas C-379/98: PreussenElektra (EKL 2003, lk I-2099) ning otsustas, et rahaline koormus, mis on seotud ostukohustusega, mida on õigus tuuleenergiat kasutavatel rajatistel kasutada, jaguneb teatud arvu ettevõtjate vahel, ilma et abi rahastamiseks oleks riigi ressursse kaudselt või otseselt kasutatud ning leidis sellest tulenevalt, et selline jõus olev mehhanism tuuleenergiat kasutavate rajatiste poolt toodetava elektrienergia ostmiseks ei kujutanud endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.
- 11 Seda mehhanismi muudeti siiski 3. jaanuari 2003. aasta gaasi- ja elektriturgu ning avalik-õiguslikke elektriteenuseid käsitleva seadusega nr 2003-8 (*JORF*, 4.1.2003, lk 265). Nimelt hüvitati varasemalt Électricité de France'ile ja mitteriiklike müüjatele ostukohustusest tingitud lisakulud täies ulatuses avalik-õigusliku elektritootmise fondi kaudu, mille vahendid pärineksid seaduses nimetatud tootjate, tarnijate ja müüjate tasudest. Nüüd aga hüvitatakse lisakulud riigi territooriumil paiknevate lõpptarbijate tasudest, mille suurus arvestatakse *pro rata* tarbitava elektrienergia põhjal ning mille kehtestab energeetika eest vastutav minister Commission de régulation de l'énergie ettepanekul.
- 12 Samuti märgib Conseil d'État, et 17. juuli 2008. aasta otsuses kohtuasjas C-206/06: Essent Netwerk Noord jt (EKL 2008, lk I-5497) leidis Euroopa Kohus, et kohtuotsuse PreussenElektra aluseks olnud kohtuasjas ei olnud kõnealused ettevõtjad riigi poolt volitatud riigi ressursse haldama, ning otsustas, et rahastamist kõrgema hinna kaudu, mille riik teeb elektriostjatele kohustuseks ning mis kujutab endast seega maksu, kusjuures vahendeid käsutab liikmesriik, tuleb käsitada sekkumisena riigi ressursside kaudu.
- 13 Neil asjaoludel otsustas Conseil d'État menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:
- „Kas arvestades Électricité de France'ile ja [...] seaduse nr 46-628 [...] artiklis 23 nimetatud mitteriiklikele müüjatele kohustuslikuks tehtud lisakulude täieliku hüvitamise rahastamisviisi muutmist seoses [...] seadusest nr 2003-8 [...] tuleneva kohustusega osta tuuleenergiat kasutavates rajatistes toodetavat elektrienergiat turuhinnast kallimalt, tuleb seda mehhanismi nüüdsest käsitada riigipoolse sekkumisena või riigi ressursside kaudu sekkumisena [ELTL artikli 107] tähenduses ja selle kohaselt?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub sisuliselt selgitada, kas sellist ettevõtjatele tekkivate lisakulude täieliku hüvitamise mehhanismi, nagu see tuleneb seadusest nr 2000-108, mis on kehtestatud seetõttu, et ettevõtjatel on kohustus osta tuuleenergiast toodetud elektrienergiat kõrgema hinnaga kui turuhind, ning mille rahastamise tagavad lõpptarbijad, tuleb käsitada riigipoolse sekkumisena või riigi ressursside kaudu sekkumisena ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- 15 Kõigepealt olgu täpsustatud, et kuigi riigiabiks kvalifitseerimine ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses eeldab, et täidetud on neli tingimust, nimelt peab esinema riigipoolne sekkumine või sekkumine riigi ressursside kaudu, see sekkumine peab potentsiaalselt kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust, see peab andma selle saajale valikulise eelise ning peab kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi (vt selle kohta 17. märtsi 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-72/91 ja C-73/91:

Sloman Neptun, EKL 1993, lk I-887, punkt 18, ja 30. mai 2013. aasta otsus kohtuasjas C-677/11: Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE, punkt 25), siis käesolev küsimus puudutab üksnes esimest nendest tingimustest.

- 16 Et eeliseid saaks lugeda ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses abiiks, tuleb nad ühest küljest otseselt või kaudselt anda riigi ressurssidest ja teisest küljest peavad need olema riigile omistatavad (vt 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-4397, punkt 24, ning eespool viidatud kohtuotsus Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE, punkt 27).
- 17 Esmalt tuleb analüüsida seoses tingimusega, mis puudutab meetme riigile omistatavust, kas avaliku võimu kandjaid tuleb pidada nende meetmete võtmisega seotuks (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon, punkt 52).
- 18 Sellega seoses tuleb nentida, et põhikohtuasjas kõne all olev hüvitusmehhanism kehtestati seadusega nr 2000-108 ja seega tuleb nimetatud meede omistada riigile.
- 19 Teiseks, mis puudutab tingimust, et eelis peab tulenema otseselt või kaudselt riigi ressurssidest, siis olgu meenutatud, et ka meede, mis ei too kaasa riigi vahendite ülekandmist, võib kujutada endast riigiabi (vt selle kohta 15. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-387/92: Banco Exterior de España, EKL 1994, lk I-877, punkt 14, ja 19. mai 1999. aasta otsus kohtuasjas C-6/97: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 1999, lk I-2981, punkt 16).
- 20 Nimelt on riigi ressursside kaudu sekkumise mõiste mõeldud hõlmama lisaks riigi poolt vahetult antud eelistele ka neid eeliseid, mida antakse riigi poolt abi haldamiseks määratud või asutatud avalik-õigusliku või eraõigusliku isiku kaudu (vt selle kohta eelkõige 22. märtsi 1977. aasta otsus kohtuasjas 78/76: Steinike ja Weinlig, EKL 1977, lk 595, punkt 21, eespool viidatud kohtuotsused Sloman Neptun, punkt 19, ning Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE, punkt 26).
- 21 Samuti on Euroopa Kohus leidnud, et ELTL artikli 107 lõige 1 hõlmab kõiki rahalisi vahendeid, mida avalik-õiguslikud asutused võivad reaalselt ettevõtjate toetamiseks kasutada, ilma et oleks oluline, kas need vahendid kuuluvad või ei kuulu püsivalt riigi vahendite hulka. Järelikult isegi juhul, kui kõnealusele meetmele vastavad summad ei ole alaliselt riigikassa käsutuses, piisab asjaolust, et need on pidevalt avaliku kontrolli all ja seega pädevatele riigiasutustele kättesaadavad, et need kvalifitseerida riigi vahenditeks (vt eespool viidatud kohtuotsused Prantsusmaa *vs.* komisjon, punkt 37; Essent Network Noord jt, punkt 70, Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE, punkt 35).
- 22 Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et põhikohtuasjas kogutakse summad, mis on ette nähtud ettevõtjatel lasuva ostukohustusega kaasnevate lisakulude hüvitamiseks, täies ulatuses kõigilt elektrienergia lõpptarbijatelt Prantsusmaa territooriumil ning selle eest vastutab Caisse des dépôts et consignations.
- 23 Vastavalt põhikohtuasjas kohaldatavatele õigusnormidele määrab iga elektrienergia lõpptarbija poolt maksmisele kuuluva tasusumma igal aastal kindlaks energeetika eest vastutav minister Commission de régulation de l'énergie ettepanekul. Ministri määruse puudumise korral suureneb tasusumma igal aastal automaatselt.
- 24 Peale selle on seaduse nr 2000-108 artikliga 5 tarbija poolt tasu maksmata jätmise korral nähtud ette halduskaristus.

- 25 Ent Euroopa Kohus on juba otsustanud, et liikmesriigi õigusnormidega kehtestatud kohustuslikest maksetest tulenevaid summasid, mida hallatakse ja jaotatakse vastavalt samadele õigusnormidele, tuleb käsitada riigi vahenditena ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses isegi siis, kui neid haldavad üksused, mis ei ole riigi organid (vt selle kohta 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 173/73: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 1974, lk 709, punkt 35).
- 26 Lõpuks selgitati kohtuistungil, et seadusega nr 2000-108 kehtestas Prantsuse riik ostukohustuse täieliku hüvitamise põhimõtte, mis kohustab viimast täitma oma olemasolevaid kohustusi ja hüvitama täielikult lisakulud, mis kaasnevad ettevõtjatele olukorras, kus elektrienergia lõpptarbijatelt kogutavate tasude summast ei piisa nende lisakulude katmiseks.
- 27 Käesoleva kohtuotsuse punktides 20, 25 ja 26 nähtub, et riigi ressursside kaudu sekkumise välistamiseks ei piisa tõigast, mille Prantsuse valitsus tõi välja kohtuistungil ning mille kohaselt jätavad ostukohustusega ettevõtjad lõpptarbijatelt kogutavad tasud endale, kui need ei kata nende endi lisakulusid, mistõttu ei kanta ühte osa vahenditest üle Caisse des dépôts et consignationsi konto kaudu.
- 28 Igal juhul, mis puudutab vahendeid, mida Caisse des dépôts et consignations üle kannab, siis olgu märgitud, et seaduse nr 2000-108 kohaselt kogub viimane tasutud summad kokku erikontole, enne kui ta need asjaomastele ettevõtjatele välja maksab, tegutsedes seega nende ressursside haldamisel vahendajana.
- 29 Caisse des dépôts et consignations on avalik-õiguslik juriidiline isik, mis on loodud 1816. aasta rahandusseaduse alusel. Selle tegevdirektori – täitevorgan – nimetab Conseil des ministres' (ministrite nõukogu) Vabariigi president. Selle järelevalvekomisjon ning erikomiteed, mida viimane hõlmab, moodustatakse isikutest, kelle nimetavad Assemblée nationale (rahvussamblee), Sénat ja muud avalik-õiguslikud asutused. Järelevalvekomisjoni president määratakse ametisse järelevalvekomisjoni enda liikmete seast. Praktikas on ta kas Assemblée nationale'i või Sénat'i liige.
- 30 See avalik-õiguslik Prantsuse riigi poolt volitatud asutus tagab Commission de régulation de l'énergie nimel halduskorralduse, finants- ja raamatupidamise haldamise, kusjuures viimane on sõltumatu haldusasutus, kelle ülesanne on tagada Prantsusmaal elektrienergia- ja gaasituru nõuetekohane toimimine. Caisse des dépôts et consignations tuvastab ka viivitused lõpptarbijate poolt tasu maksmisel või tasu maksmata jätmised ning teavitab nendest kõnealust komisjoni.
- 31 Peale selle võib see avalik-õiguslik üksus lõpptarbijatelt kogutud tasud investeerida, täpsustades, et nendest investeringutest tulenev kasu lahutatakse igal aastal järgmisel aastal maksmisele kuuluvate tasude summast.
- 32 Lisaks ei saa ta sellest tegevusest mingit kasu ning tema halduskulud kaetakse elektrienergia lõpptarbijate poolt makstud tasudest.
- 33 Järelikult tuleb leida, et Caisse des dépôts et consignations poolt selliselt hallatavad nimetatud summad on riikliku kontrolli all.
- 34 Kõik need asjaolud võimaldavad eristada käesolevat kohtuasja eespool viidatud kohtuotsuse PreussenElektra aluseks olnud vaidlusest, milles otsustati, et riigi ressursside kaudu sekkumiseks ei saa pidada erakapitalil põhinevatele elektrimüügiettevõtjatele pandud kohustust osta kindlaksmääratud miinimumhindadega taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrit, kuna see ei too kaasa mingit riigi ressursside otsest ega kaudset üleminekut seda liiki elektrit tootvatele ettevõtjatele (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus PreussenElektra, punkt 59).

- 35 Nagu Euroopa Kohtul on olnud juba põhjust eespool viidatud kohtuotsuse Essent Network Noord jt punktis 74 märkida, ei olnud eespool viidatud kohtuotsuse PreussenElektra aluseks olnud kohtuasjas ettevõtjad riigi poolt volitatud riigi ressursse haldama, vaid neile oli kehtestatud ostukohustus, mida nad pidid täitma oma rahalistest vahenditest.
- 36 Niisiis ei saanud kõne all olevaid vahendeid pidada riigi ressursideks, kuna nad ei olnud ühelgi hetkel riigi kontrolli all ja ei esinenud ühtegi liikmesriigi poolt kehtestatud ja reguleeritud mehhanismi – nagu on kehtestatud põhikohtuasjas – sellest ostukohustusest tulenevate lisakulude hüvitamiseks, mille kaudu riik tagab nendele eraõiguslikele ettevõtjatele nimetatud lisakulude täies ulatuses katmise.
- 37 Seetõttu tuleb ELTL artikli 107 lõiget 1 tõlgendada nii, et selline ettevõtjatele tekkivate lisakulude täieliku hüvitamise mehhanism, nagu see tuleneb seadusest nr 2000-108, mis on kehtestatud seetõttu, et ettevõtjatel on kohustus osta tuuleenergiast toodetud elektrit kõrgema hinnaga kui turuhind, ning mille rahastamise tagavad lõpptarbijad, on sekkumine riigi ressurside kaudu.

Kohtuotsuse ajalise mõju piiramine

- 38 Teise võimalusena on Prantsuse valitsus palunud olukorras, kus Euroopa Kohus leiab, et sellist rahastamisviisi, nagu on kõne all põhikohtuasjas, tuleb käsitada riigipoolse sekkumisena või riigi ressurside kaudu sekkumisena, piirata kohtuotsuse ajalist mõju tulevikus.
- 39 Selles osas tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et tõlgendus, mille Euroopa Kohus talle ELTL artikliga 267 antud pädevust kasutades liidu õigusnormile annab, selgitab ja täpsustab selle sätte tähendust ja ulatust, nagu seda peab või peaks mõistma ja kohaldama alates selle jõustumise hetkest. Sellest järeldub, et nii tõlgendatud õigusnormi saab ja peab kohaldama kohtunik isegi õigussuhetele, mis on tekkinud enne tõlgendamistaotluse kohta tehtud otsust, kui muu hulgas on täidetud tingimused, mis võimaldavad esitada nimetatud õigusnormi kohaldamist puudutava vaidluse pädevatele kohtutele lahendamiseks (vt eelkõige 2. veebruari 1988. aasta otsus kohtuasjas 24/86: Blaizot jt, EKL 1988, lk 379, punkt 27; 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-402/03: Skov ja Bilka, EKL 2006, lk I-199, punkt 50, ning 21. märtsi 2013. aasta otsus kohtuasjas C-92/11: RWE Vertrieb, punkt 58).
- 40 Euroopa Kohus võib vaid äärmistel erandjuhtudel, kohaldades Euroopa Liidu õiguskorrale omast õiguskindluse üldpõhimõtet, piirata kõikide huvitatud isikute võimalust tugineda mõnele tema tõlgendatud õigusnormile, et vaidlustada heauskselt loodud õigussuhteid. Selleks et sellist piiramist lubada, peavad olema täidetud kaks peamist tingimust, nimelt huvitatud isikute heausksus ja oluliste häirete oht (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Skov ja Bilka, punkt 51, ning RWE Vertrieb, punkt 59).
- 41 Põhikohtuasja puhul tuleb esiteks seoses huvitatud isikute heausksuse tingimusega märkida, et Prantsuse valitsus ei saanud eirata ELTL artikli 108 lõikes 3 ette nähtud keeldu rakendada abimeedet ning õiguslikke tagajärgi, mis kõnealusest meetmest teavitamata jätmisega kaasnevad.
- 42 Teiseks, mis puudutab oluliste häirete ohu nõuet, siis on Euroopa Kohus rõhutanud, et eelotsusena tehtud otsusest liikmesriigile tulenevad majanduslikud tagajärjed ei õigusta iseenesest otsuse mõju ajalist piiramist (vt selle kohta eelkõige 19. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-137/94: Richardson, EKL 1995, lk I-3407, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 43 Neil tingimustel ei esine käesolevas kohtuasjas ühtegi asjaolu, mis õigustaks erandi tegemist põhimõttest, mille kohaselt ulatub tõlgendamist käsitleva kohtuotsuse mõju kuni tõlgendatud õigusnormi jõustumiseni (vt 13. veebruari 1996. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-197/94 ja C-252/94: Bautiaa ja Société française maritime, EKL 1996, lk I-505, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 44 Järelikult puudub alus piirata käesoleva kohtuotsuse ajalist mõju.

Kohtukulud

- 45 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

ELTL artikli 107 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selline ettevõtjatele tekkivate lisakulude täieliku hüvitamise mehhanism, nagu tuleneb 10. veebruari 2000. aasta avalik-õiguslike elektriteenuste kaasajastamise ja arendamise seadusest nr 2000-108, (muudetud 7. detsembri 2006. aasta energiaspektori seadusega nr 2006-1537), mis on kehtestatud seetõttu, et ettevõtjatel on kohustus osta tuuleenergiast toodetud elektrit kõrgema hinnaga kui turuhind, ning mille rahastamise tagavad lõpptarbijad, on sekkumine riigi ressursside kaudu.

Allkirjad